

Мельничук В.В.,
к.е.н., доцент кафедри обліку,
контролю та оподаткування агробізнесу,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОСНОВНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розвиток ринкової економіки в Україні, проведення земельної реформи, розширення міжнародних економічних зв'язків – все це створює необхідність удосконалення бухгалтерського обліку земельних ресурсів. Унікальність земельних ресурсів як економічної категорії зумовлює специфіку побудови системи обліку землі, яка включає в себе накопичення, систематизацію, обробку та аналіз економічної інформації про кількісні, якісні, грошові та правові дані земельних ресурсів в державі. Отже, виникає потреба в удосконаленні методичних основ існуючої системи обліку земельних ресурсів: нормативно-законодавчої бази, методології бухгалтерського обліку земель та документування операцій з обліку землі

Питання методології та теоретичного узагальнення проблем обліку земельних ділянок є об'єктом наукових дискусій з часів запровадження ринкових механізмів землекористування в Україні та розглядаються в публікаціях М.Г. Чумаченка, П.Т. Саблука, М.Я. Дем'яненка, Г.Г. Кірейцева, В.Г. Лінника, В.Я. Соколова, І.В. Замули, Жука ВМ. та ін.

Попри значну кількість досліджень, аналіз приведених наукових робіт свідчить про недостатню розробленість теорії та методології бухгалтерського обліку земельних відносин в сучасних умовах господарювання, особливо в частині операцій з конкретними об'єктами (земельними ділянками, правами, орендою, емфітевзисом). Окрім того, “запровадження в Україні приватної власності та особливості використання земель у виробничому процесі аграрних підприємств зумовили необхідність подальшого розвитку ефективних форм управління земельними відносинами та раціонального землекористування, що, в свою чергу, вимагає переосмислення економічної сутності земельних ресурсів та включення їх до складу об'єктів обліково-аналітичного спостереження” і капіталізованих ресурсів

Природо-земельний потенціал нашої держави становить 6% території Європи, з яких 42,8 млн. га займають сільськогосподарські землі з найкращими серед європейських країн властивостями. Дослідженнями встановлено, що землі, як специфічному виду фізичного капіталу, притаманні важливі методологічні особливості, які слід обов'язково враховувати при організації її облікового забезпечення. Зокрема: об'єктом обліку є не земля взагалі, а окремі земельні ділянки; земельні ділянки для цілей бухгалтерського обліку класифікуються як один з об'єктів основних засобів; на вартість земельних ділянок не нараховується амортизація; такий об'єкт основних засобів не може

бути ліквідований; збільшення первісної вартості земельної ділянки можливе лише у разі її дооцінки; капітальні витрати на поліпшення земель (меліоративні, осушувальні, іригаційні та інші роботи) не збільшують первісну вартість об'єкта, а визнаються як окремий об'єкт основних засобів.

Метою бухгалтерського обліку земельних ділянок є надання відомостей про землю, необхідних для зовнішніх користувачів, з метою задоволення запитів суспільства щодо стану цієї частки національного багатства, кредитної та інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств та запитів внутрішніх користувачів для управлінських рішень, спрямованих на забезпечення раціонального і ефективного використання земель.

Виходячи з мети, завданнями бухгалтерського обліку земельних ділянок можуть бути такими:

- забезпечення документального оформлення і своєчасного відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з надходження, трансформації, вибуття земельних угідь, а також інших операцій із землею;
- створення умов та інформаційної бази для систематичного контролю за збереженням і поліпшенням якісних властивостей ґрунту, ефективністю використання земельних ділянок підприємства;
- контроль своєчасності і повноти відображення в облікових регістрах усіх господарських операцій, пов'язаних з наявністю і якістю земельних ділянок, а також щорічними вкладеннями в капітальне поліпшення земель;
- забезпечення об'єктивною інформацією для заповнення форм бухгалтерської звітності;
- контроль правильності сплати земельного податку і відображення цього в обліку.

Врахування цих особливостей та виконання поставлених вище завдань вимагає взяття земельних ділянок на баланси підприємств АПК та розробки системи чіткого і достовірного інформаційно-облікового забезпечення. Інформаційна база, що існує сьогодні, формується переважно системою бухгалтерського обліку, яка в свою чергу не містить спеціальних даних, потрібних для проведення оцінки земельних ділянок та подальшого відображення їх на рахунках бухгалтерського обліку.

Система обліку землі, яка склалася на сьогодні в нашій державі, має бути значно розширена та удосконалена, оскільки після зняття заборони на укладання договорів купівлі-продажу земельних ділянок сільськогосподарського призначення аграрними формуваннями буде значно розширено коло операцій, що проводяться з земельними ресурсами (оренда, іпотека, дарування, успадкування, міна, купівля-продаж тощо).

Таким чином, земельні ділянки виступають окремим об'єктом в бухгалтерському обліку в складі активів підприємства. Практична реалізація розглянутих питань допоможе відобразити зміни в земельних угіддях при переході від одного виду в інший; визначити об'єктивну вартісну оцінку землі; здійснити контроль за ефективним використанням земель, станом та змінами форм власності; спостерігати за рухом земель разом із будівлями та спорудами;

скласти на основі одержаної інформації відповідну статистичну та бухгалтерську звітність.

Список використаних джерел

1. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Закон України «Про оцінку земель» від 11.12.2003 р. № 1378-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

УДК 631.147

Мельничук Я.П.,
аспірант кафедри обліку,
контролю та оподаткування агробізнесу,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

**ВИКОРИСТАННЯ ТЕРМІНУ «НЕОРГАНІЧНА» СТОСОВНО
ПРОДУКЦІЇ ТРАДИЦІЙНОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО
ВИРОБНИЦТВА В ЗАКОНОДАВСТВІ ПРО ВИРОБНИЦТВО
ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ**

В останні роки привертається значна увага до питань органічного виробництва. Такий інтерес обумовлений зростанням попиту на органічну продукцію в Україні та світі. Дана тенденція зберігається останні десятиліття, що пояснюється підвищеною увагою споживачів до свого здоров'я, посиленням соціальної відповідальності споживачів, розвитком концепції сталого розвитку та престижністю продукції з маркуванням «органічна».

В той же час посилюється нормативно-правове забезпечення стосовно питань виробництва, обігу та маркування органічної продукції в Україні. З моменту прийняття Закону, що регулює виробництво органічної продукції відбулось багато змін, що вимагали доповнення нормативно-правового регулювання виробництва органічної продукції. В результаті був виданий новий Закон України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції», що регулює основні питання обігу, функціонування ринку органічної продукції, правові основи діяльності центральних органів виконавчої влади, суб'єктів ринку органічної продукції та напрями державної політики у зазначених сферах [2].

Згідно Закону України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» 10.07.2018 № 2496-VIII неорганічне виробництво - виробництво, що не відповідає вимогам законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції [2]. Введення в дію даного Закону відбудеться в серпні 2019 року, що стане підставою для втрати чинності Закону України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини».